

Història d'Egipte II

Codi: 44505
Crèdits: 10

2024/2025

Titulació	Tipus	Curs
4315555 Egiptologia	OB	2

Professor/a de contacte

Nom: Jose Lull García

Correu electrònic: jose.lull@uab.cat

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

Per cursar aquest mòdul, cal haver cursat prèviament el mòdul "Història d'Egipte I" del primer curs del màster.

Objectius

El mòdul té per objectiu general apropar l'estudiant a la història de l'antic Egipte des del Segon Període Intermedi i Regne Nou fins a la dinastia 26, de manera crítica i sempre a partir de l'anàlisi directa de les fonts textuais, iconogràfiques i arqueològiques i de la lectura de bibliografia especialitzada i actualitzada. Paral·lelament, s'estudiarà l'administració, la societat i l'economia egípcies d'aquest període i la seva evolució. Es prestarà especial atenció als fenòmens socioeconòmics, ideològics, historicoreligiosos i culturals.

Competències

- Actuar d'una manera creativa i original amb solidaritat i esperit de col·laboració científica.
- Analitzar críticament una problemàtica científica determinada en base a fonts històriques i culturals.
- Contextualitzar l'evolució historicocultural d'Egipte en el marc més ampli de la Mediterrània oriental i del Pròxim Orient i valorar les sincronies entre la civilització egípcia i les altres civilitzacions de l'Antiguitat.
- Descriure l'evolució historicocultural de l'antic Egipte, a partir de l'anàlisi crítica de les fonts textuais, arqueològiques i iconogràfiques.
- Descriure la geografia física i humana, la geologia, els recursos naturals i la climatologia d'Egipte des de l'inici de l'Holocè fins als nostres dies.
- Fonamentar l'epistemologia i la metodologia de la historiografia egiptològica i valorar les diferents corrents historiogràfiques pròpies de la disciplina.
- Interpretar críticament textos com fonts històriques i culturals.
- Posseir i comprendre coneixements que aporta una base o oportunitat de ser originals en el desenvolupament i/o aplicació d'idees, sovint en un context de recerca.
- Que els estudiants posseeixen les habilitats d'aprenentatge que els permetin continuar estudiant d'una manera que haurà de ser en gran manera autodirigida o autònoma.
- Que els estudiants siguin capaços d'integrar coneixements i enfrontar-se a la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, sent incompleta o limitada, inclogui reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.
- Treballar en equip amb especial sensibilitat per la interdisciplinarietat.

- Valorar la qualitat, l'autoexigència, el rigor, la responsabilitat i el compromís social, tant en la formació com en el treball científic i divulgatiu.

Resultats d'aprenentatge

1. Actuar d'una manera creativa i original amb solidaritat i esperit de col·laboració científica.
2. Analitzar críticament una problemàtica científica determinada en base a fonts històriques i culturals.
3. Aplicar l'anàlisi crítica de les fonts textuals, arqueològiques i iconogràfiques a la reconstrucció de la història d'Egipte des dels inicis del Regne Nou fins a l'època saïta.
4. Demostrar que es coneix la història d'Egipte des dels inicis del Regne Nou fins a l'època saïta.
5. Descriure els diferents estaments i àmbits socials egipcis i l'organització administrativa de l'Estat faraònic en les diferents etapes de la seva història, a partir de les fonts textuals, arqueològiques i iconogràfiques i des dels últims models d'anàlisi en aquestes matèries.
6. Interpretar críticament fonts textuals de la història d'Egipte des del Regne Nou fins a l'època saïta.
7. Posseir i comprendre coneixements que aporta una base o oportunitat de ser originals en el desenvolupament i/o aplicació d'idees, sovint en un context de recerca.
8. Que els estudiants posseeixen les habilitats d'aprenentatge que els permetin continuar estudiant d'una manera que haurà de ser en gran manera autodirigida o autònoma.
9. Que els estudiants siguin capaços d'integrar coneixements i enfrontar-se a la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, sent incompleta o limitada, inclogui reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.
10. Reflexionar sobre la problemàtica de les relacions entre societat humana i medi, sobre l'explotació dels recursos i sobre les bases econòmiques de la civilització egípcia, a partir dels últims models d'anàlisi en aquestes matèries.
11. Relacionar la història d'Egipte amb les cultures del seu entorn geogràfic des dels inicis del Regne Nou fins a l'època saïta.
12. Treballar en equip amb especial sensibilitat per la interdisciplinarietat.
13. Valorar la qualitat, l'autoexigència, el rigor, la responsabilitat i el compromís social, tant en la formació com en el treball científic i divulgatiu.
14. Valorar les noves tendències historiogràfiques relacionades amb l'estudi de la societat i l'economia egípcies.

Continguts

Breu descripció de continguts del mòdul

Història d'Egipte des del Segon Període Intermedi i Regne Nou fins a la dinastia 26, a partir de la interpretació de les fonts arqueològiques, iconogràfiques i textuals i prestant especial atenció als fenòmens socials, polítics i diplomàtics. La societat egípcia: estaments socials i organització dels àmbits socials (elits, comunitats urbanes, comunitats vilatanes). El parentiu, la família extensa i el clientelisme. L'Estat faraònic: estructura i funcionament de l'administració. Geografia, ecologia, economia i geopolítica a l'antic Egipte. Tots aquests continguts són abordats des de l'especialització, és a dir, a partir de la discussió crítica dels plantejaments més recents i de les darreres tendències d'anàlisi en aquestes matèries.

DEL REINO NUEVO A LA BAJA ÉPOCA

7,5 c. ECTS

- 1- Las dinastías tebanas del Segundo Período Intermedio
- 2- El inicio de la dinastía XVIII, de Ahmose a Tutmosis II
- 3 - Hatshepsut: Gran Esposa Real, Regente y Faraón
- 4 - Tutmosis III a Tutmosis IV

- 5 - Tutmosis III a Tutmosis IV
- 6 - Amenhetep III
- 7 -La transició política de Amenhetep III a Amenhetep IV / Akhenaton
- 8 - Akhenaton
- 9 - De Tutankhamon a Horemheb. Cronologia de finals de la dinastia XVIII
- 10 - El començament de la dinastia XIX amb Ramsés I i Seti I
- 11- Ramsés II i Merenptah
- 12 - El final de la dinastia XIX: de Seti II a Tausert
- 13 - El final de la dinastia XX i la wHm mswt
- 14 - La dinastia XXI
- 15 - La dinastia XXII i XXIII
- 16 - La dinastia XXIV i XXV
- 17- La dinastia XXVI

ADMINISTRACIÓN, SOCIEDAD Y ECONOMÍA EGIPCIA

2,5 c. ECTS

El curs versarà sobre l'organització de l'espai a l'Egipte faraònic, els problemes d'interpretació derivats d'un ús parcial de la cartografia ("fronteres", "sobirania", "estats", etc.), la utilització de l'espai per grups socials diversos i les estratègies emprades per cadascun (pastors, nòmades, la pròpia monarquia faraònica, etc.). També s'abordarà l'existència de pols alternatius de poder establits en unes certes zones de la Vall del Nil (especialment l'Egipte Mig) i com les seues estratègies persegueixen el control dels fluxos de riquesa que travessen Egipte; a vegades reconeixent l'autoritat dels faraons. En altres casos, perseguint una major autonomia política. En definitiva, els continguts del curs se situen en la cruïlla entre història social, econòmica, política i geopolítica.

PROGRAMA DE LES CLASSES (14 al 25-10-2024):

Primera setmana: geografia física, paisatges construïts, espais diferenciats i xarxes de circulació.

Segona setmana: espais i poblacions, usos del territori, conflictes i identitats, captura de circuits comercials.

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes presencials teòriques i pràctiques amb suport de les TIC	80	3,2	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 14
Exàmens	10	0,4	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 14
Tipus: Supervisades			
Tutories, seminaris, intervencions i exposicions en classe	15	0,6	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13,

 Tipus: Autònomes

 Estudi i treball personal de l'alumne 145 5,8 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14

Especificació d'en què consisteix l'ACTIVITAT AUTÒNOMA DE L'ALUMNE

a) Estudi (estudiar és aquell procés o conjunt d'activitats personals o grupals que condueix a saber coses i a poder explicar-les de manera coherent i ordenada, oralment o per escrit).

b) Treball personal: lectura crítica de bibliografia; realització de treballs i pràctiques; preparació d'exposicions en classe, seminaris i debats; exercicis d'anàlisi de fonts textuais; exercicis d'interpretació de fonts iconogràfiques i arqueològiques; estudis de cas; portar al dia la carpeta de l'estudiant; preparació d'exàmens.

Important: La metodologia docent i l'avaluació proposades en la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposen les autoritats sanitàries.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Anàlisis breus de fonts primàries - Del Reino Nuevo a la Baja Época	11,25 %	0	0	1, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 12, 13
Examen 1 - Del Reino Nuevo a la Baja Época	18,75%	0	0	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11
Examen 2 - Del Reino Nuevo a la Baja Época	18,75 %	0	0	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11
Examen 3 - Del Reino Nuevo a la Baja Época	18,75%	0	0	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11
Participació en classe - Administración, sociedad y economía egipcias	2,5 %	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 14
Ressenya - Del Reino Nuevo a la Baja Época	7,5 %	0	0	2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 13
Treball - Administración, sociedad y economía egipcias	22,5 %	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14

DEL REINO NUEVO A LA BAJA ÉPOCA

Exàmens: (valor total: 75%)

1- DIMECRES 27 de Novembre de 2024: classes 1-7 i lectures obligatòries. Examen de 90'.

2- DIMECRES 12 de Febrer de 2025: classes 9-15 i materials obligatoris inclosos. Examen de 90'.

3- DIMECRES 2 d'Abril de 2025: classes 16-22 i materials obligatoris inclosos. Examen de 90'.

Cada examen valdrà un 25% de la nota total.

Ressenya: (valor: 10%)

1- Lliurament de la ressenya (a partir de 3 articles) el DIMECRES 27 de Novembre de 2024: tema central: Va haver-hi "corregència" entre Amenhetep III i Amenhetep IV-Akhenaton?. Amb posterioritat aquesta problemàtica es discutirà en classe.

Anàlisis breus de fonts primàries: (valor: 15%)

Al llarg del curs s'entregaren diverses peces sobre les quals s'haurà de realitzar una fitxa. El conjunt de fitxes haurà d'entregar-se el 2 d'abril de 2025.

ADMINISTRACIÓ, SOCIETAT I ECONOMIA EGÍPCIA

El treball consistirà en l'elaboració d'un breu treball final (5 pàgines) inspirat bé en un problema històric precís bé en la lectura i comentari d'un article significatiu. La participació activa en el curs (preguntes, lectures de les obres proposades, etc.) contribuirà també a la qualificació final. La data final de lliurament dels treballs serà el 2 de desembre de 2024.

Temes suggerits:

1. L'Egiptologia i les ciències socials: una relació complicada
2. Globalització en el món antic
3. L'estat a l'Egipte antic: ideologia i realitat
4. Elits locals i la seua integració en l'estat
5. "Classe mitjana" i sectors pròspers (no funcionaris) de la societat egípcia
6. Identitats (gènere, classe, ètnia) a Egipte antic
7. Les dones i les seues iniciatives econòmiques: negocis privats, temples i rituals
8. L'"egiptòleg", entre romanticisme i tradicionalisme
9. El paisatge egipci: un Nil fluctuant, marenys i diversitat regional
10. L'arqueologia del paisatge i el seu potencial en Egiptologia
11. El comerç exterior: rutes, actors i arqueologia
12. El comerç exterior: captura de rutes i estratègies d'Egipte i d'altres actors
13. Els estrangers a Egipte: de la ideologia faraònica a la integració social
14. Producció tèxtil: Egipte en el context del Pròxim Orient antic
15. Nubia, un contrapoder al Nil

Cadascuna de les dues matèries que componen el mòdul s'avalua de manera independent. La nota final del mòdul resulta de la mitjana aritmètica de les notes finals de les dues matèries.

Per a superar el mòdul cal superar l'avaluació de les dues matèries que el componen.

En la taula, no s'especifiquen les hores de dedicació a cada activitat perquè poden variar d'un estudiant a un altre. Les hores totals aproximades de treball personal de l'estudiant s'especifiquen en la taula de la secció de "Metodologia".

L'avaluació consistirà en tres tipus d'activitats:

- 1) Exàmens (veure secció "Continguts"). Excepte per causes justificades, els estudiants de la modalitat virtual realitzaran els exàmens en sincronia amb els estudiants de la modalitat presencial, en connexió per Microsoft Teams i amb la cambra activada. Quan això no els siga possible, acordaran amb el professor el dia i l'hora de realització de l'examen, que seran el més pròxims possible als de l'examen original.
- 2) Intervencions i presentacions en classe; participació activa en tutories i seminaris.
- 3) Treballs individuals o en grup.

Pel que fa al procediment de revisió de qualificacions, en el moment de realització de cada activitat d'avaluació els professors informaran l'alumnat del mateix.

Pel que fa a les recuperacions de proves i exàmens, el professor acordarà amb els estudiants les dates, que hauran d'estar compreses dins del mes següent a la realització de la prova o examen original. Podran presentar-se a la recuperació també aquells estudiants que, tot i haver aprovat una prova o examen, desitgin pujar nota. En principi, els treballs i activitats que l'estudiant realitza autònomament no estan subjectes a recuperació.

Per aprovar el mòdul cal superar l'avaluació de les assignatures que el componen.

Bibliografia

DEL REINO NUEVO A LA BAJA ÉPOCA

Cline, Eric H. y David O'Connor (eds.), *Thutmose III. A New Biography* (Ann Arbor: The University of Michigan Press, 2009).

Dodson, Aidan. *Amarna Sunset: Nefertiti, Tutankhamun, Ay, Horemheb and the Egyptian Counter-Reformation* (El Cairo: American University Press, 2009)

Dodson, Aidan, *Poisoned Legacy. The Fall of the XIXth Egyptian Dynasty* (El Cairo: American University in Cairo Press, 2010).

Dodson, Aidan, *Afterglow of Empire. Egypt from the Fall of the New Kingdom to the Saite Renaissance* (El Cairo: American University in Cairo Press, 2012)

Dodson, Aidan, *Amarna Sunrise. Egypt from Golden Age to Age of Heresy* (El Cairo: American University in Cairo Press, 2014)

Forshaw, Roger, *Egypt of the Saite Pharaohs, 664-525 BC* (Manchester: Manchester University Press, 2019).

Gabolde, Marc. *Toutankhamoun* (París: Pygmalion, 2015)

Goedicke, Hans, *Studies about Kamose and Ahmose* (Baltimore: Halgo, 1995).

Kitchen, Kenneth A., *The Third Intermediate Period in Egypt*, Warminster: Aris & Philips, 1986.

Lull, José, *Los sumos sacerdotes de Amón tebanos de la VIII^a mswt y dinastía XXI (ca. 1083 - 945 a.C.)*, Oxford: BAR IS 1469, 2006.

Marée, Marcel (ed.), *The Second Intermediate Period (Thirteenth-Seventeenth Dynasties). Current Research, Future Prospects*, OLA 192 (Lovaina: Peeters, 2010).

O'Connor David y Eric H. Cline (eds.), *Amenhotep III. Perspectives on His Reign* (Michigan: The University of Michigan Press, 1998).

Parra, José Miguel (coord.), *El antiguo Egipto* (Madrid: MarcialPons, 2009).

Pope, Jeremy W., *The Double Kingdom Under Taharqo. Studies in the History of Kush and Egypt (c. 690 - 664 BC)*, (Leiden-Boston: Brill, 2014).

Roehring, Catharine H. et alii, *Hatshepsut, from Queen to Pharaoh* (Nueva York: MMA, 2005)

ADMINISTRACIÓN, SOCIEDAD Y ECONOMÍA EGIPCIA

LECTURES RECOMANADES:

Primera setmana:

- Juan Carlos Moreno García, "Nuevas tendencias en Egiptología", *Clarusculo* 19 (2020): https://www.academia.edu/45095791/_Introducci%C3%B3n_Nuevas_tendencias_en_Egiptolog%C3%ADa_Clarusculo_19_2_2020_
- Juan Carlos Moreno García, "Les échanges entre l'Égypte et les régions voisines (2100-1800 avant J.-C.)", *Égypte, Afrique & Orient* 73 (2014), 7-18: https://www.academia.edu/7422538/_Les_%C3%A9changes_entre_%C3%89gypte_et_les_r%C3%A9gions_voisines_2100-1800_avant_J.-C._
- Juan Carlos Moreno García, "Invaders or just herders? Libyans in Egypt in the 3rd and 2nd millennia BCE", *World Archaeology* 46 (2014), 610-623: https://www.academia.edu/6964784/_Invaders_or_just_herders_Libyans_in_Egypt_in_the_3rd_and_2nd_millennia_BCE_World_
- Stuart T. Smith, "A portion of life solidified: Understanding ancient Egypt through the integration of archaeology and history", *Journal of Egyptian History* 3 (2010), 155-185: https://www.academia.edu/5934491/A_PORTION_OF_LIFE_SOLIDIFIED_UNDERSTANDING_ANCIENT_EGYPT_THROUGH_THE_INTEGRATION_OF_ARCHAEOLOGY_AND_HISTORY
- Seth Richardson, "Early Mesopotamia: the presumptive state", *Past & Present* 215 (2012), 3-49: https://www.academia.edu/4338807/EARLY_MESOPOTAMIA_THE_PRESUMPTIVE_STATE_2012_

Segona setmana:

- Toby C. Wilkinson, "Macro-scale analysis of material culture in their landscapes: case-studies in 'invisible flows'", en R. Matthews & J. Curtis (eds.), *Proceedings of the 7th International Congress on the Archaeology of the Ancient Near East. Vol. 1: Mega-cities & Mega-sites: The Archaeology of Consumption & Disposal, Landscape, Transport & Communication*, Wiesbaden, 2012, p. 647-662: https://www.academia.edu/1359007/Macroscale_analysis_of_Material_culture_in_their_landscapes_casestudies_in_invisible_
- Susan Sherratt, "The Mediterranean economy: 'Globalization' at the end of the second millennium B.C.E", en W. G. Dever & S. Gitin (eds.), *Symbiosis, Symbolism and the Power of the Past. Canaan, Ancient Israel, and Their Neighbors from the Late Bronze Age through Roman Palaestina*, Winona Lake, 2003, p. 37-62: https://www.academia.edu/2163666/The_Mediterranean_economy_Globalizationat_the_end_of_the_second_millennium_BCE
- Baines, John & Yoffee, N. (1998) "Order, legitimacy, and wealth in ancient Egypt and Mesopotamia", en G. M. Feinman & J. Marcus (eds.), *Archaic States*, School of American Research Press, Santa Fe, p. 199-260: https://www.academia.edu/2492546/Order_Legitimacy_Wealth_with_Baines_
- "Ethnicity in ancient Egypt: an introduction to key issues", *Journal of Egyptian History* 11 (2018), 1-17: https://www.academia.edu/36370514/_Ethnicity_in_ancient_Egypt_an_introduction_to_key_issues_Journal_of_Egyptian_History_11_2018_1_17

Programari

Per als alumnes presencials només és necessari l'accés al campus virtual de la UAB per a poder accedir a l'aula moodle. En el cas dels estudiants virtuals serà necessari, a més, l'ús del programa Teams de Microsoft durant les connexions a les classes.

Llista d'idiomes

Nom	Grup	Idioma	Semestre	Torn
-----	------	--------	----------	------

PROVISIONAL